

VEGYES.

Átmeneti korszakok pedagógiája. Előttünk van egy német középiskola régi évi értesítője, amelyről nem egy időszerű vonatkozása miatt érdemes megemlékezni. Címe: *Geschichte des Altstädtischen Gymnasiums. Vierzehntes Stück. Von Michaelis 1837 bis dahin 1838. Königsberg, 1838. Élen dr. Rupp tollából 16 negyedréf lapra terjedő értekezés: Bemerkungen über Pädagogik in Uebergangsperioden.* (A szerző bizonyára nem sejtette, hogy vagy 100 esztendő múlva egy magyar folyóiratban fog feltámadni, egy „átmenetileg“ még súlyosabb korszakban.) Bevezetőleg utal arra, hogy a nevelés „művészetének“ sikerét csak a tehetség és a bírálóat együttesen biztosíthatja, majd ritka emberismerettel feltárja a pedagógiai újítóknak egyik, a tapasztalat által is igazolt fogatkozását, amellyel a mai „minden áron reformálók“ táborában is sűrűn találkozunk: „A pedagógus vagy az államférfi, aki a művelődés birodalmába új ösvényt vág, figyelmét és cselekvőerejét rendszerint kizárólag vagy túlnyomóan egy irányra összpontosítja, amelyre a természet és a körülmények őt különösen alkalmassá teszik; arra az egy pontra, amelynek megvalósítására őt saját tapasztalatai és közönséges szükségletei elsősorban ösztönzik.“ Ezzel szemben, úgymond, a lehetőségek birodalmát minden irányban be kell járni, hogy megismerhessük, mit lehet azzal a kitűzött alap gondolattal előkészítőleg, támogatólag, fejlesztőleg egybekapcsolni. Benekéről szólva, egy évszázaddal ezelőtt leírja ezt a manapság is üntig hangoztatott és elismert tételt: „A pedagógiának már természeténél fogva a pszichológiával és az etikával együtt kell tanításokat elfogadnia: e kettős ellenőrzés alól büntetlenül sohasem vonhatja ki magát, legkevésbé napjainkban“. A bajok főforrása és az igazi haladás megbénítása azonban a *nevelési cél (Zweckbegriff)* problémájának elhanyagolásában keresendő. Egy korabeli pedagógus (*Deinhardt*) abbéli véleményével szemben, hogy „egy nép nevelésének célja az, hogy az ifjúságot azzá nevelje, ami máris a nép“, szerzőnk az utóbbi mondatot így igazítja helyre: „aminek egy bizonyos időben a népnek lennie kellene“. Ámde egy-egy kor jellegének felismerése, a művelődés fokának és fejlődési irányának megállapítása felette nehéz feladat, főleg ott és akkor, ahol és amikor az ellentétek már nem szorítóznak az életnek egyetlen területére, hanem mindenütt új alapokat követelnek, amelyek hiján vannak minden kapcsolatnak a megszentésített multtal, és egymás ellen küzdve, csak növelik a zavart és a bizonytalanságot. A valóság területére kell tehát lépni és állandóan a *törvény* és *természet* irányelveit együttesen szem előtt tartani. Ennek kettős fákltyája mellett sikerülni fog a nevelés célját teleológikus fogalmazásban megállapítani.

Talán nem szorul bizonyításra, hogy manapság is a vélemények és ellenvélemények által pártokra szakadt átmeneti korszakban élünk, amelyben még nem tudott kialakulni a neki megfelelő nevelés cél, fogalom és gyakorlat dolgában. Merő ezélsőségek jellemzik a pedagógiai szakkörök felfogását: az egyik oldalon túlzott konzervatívizmus és ragaszkodás az egyoldalú intellektualizmushoz és enciklopédizmushoz: a másik táborban túlhajtott radikalizmus, amely

szakit minden történetileg kialakult adottsággal és szinte a korlátlan szabadság álláspontjára helyezkedik. Egyik sem felel meg a kor és a nemzet jogos időbeli követelményeinek, de bízunk benne, hogy a kölcsönös belátás és a nemzeti összefogás szükséges voltának felismerése idővel meghozza a megoldást. Mi már látni is véljük a két tábor óvatos közeledését. Descartes már 300 évvel ezelőtt hirdette, hogy: *On ne peut sans danger rester étranger aux choses de son temps.*
k. f.

A Magyar Paedagogia Tartalom- és Névmutatója. Május végén megjelenik a Magyar Paedagogia negyven évfolyamának (1892—1931) Tartalom- és Névmutatója a Ferenc József-Tudományegyetem Pedagógiai Intézetének kiadásában, összeállította dr. Tettamanti Béla és dr. Márer Erzsébet.

A Tárgymutató a folyóirat összes közleményeinek felsorolását és bibliográfiai adatait, valamint a tanulmányok rövid tartalmát is magában foglalja a következő tárgyi csoportokban: I. Neveléstörténet, II. Neveléstudomány, III. A nevelés ágai, IV. Köznevelés, V. Iskola, VI. A nevelés nemzetközi vonatkozásai, külföldi nevelés- és oktatásügy, VII. Különlélek, VIII. Magyar Paedagogiai Társaság. A Névmutató fejezetei a következők: 1. Cikkírók, 2. Ismertett művek szerzői, tárgyalt írók, 3. Folyóiratok, évkönyvek, enciklopédiák.

A körülbelül 20—22 ív terjedelmű munka ára 10 pengő. Megrendelhető dr. Tettamanti Béla egyetemi magántanárnál (Szeged, Baross-utca 2.). A megrendelőknek befizetőlapot küldünk.

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

1932 december 17-én *Weszely Ödön*, majd *Kornis Gyula* elnöklésével tartott felolvasó ülésünk tárgysorán e két előadás szerepelt: 1. *Kovács Gyula: Fáy András nemzetnevelő eszméi és a százéves Bélteki-ház.* (Unnapi megemlékezés.) 2. *Tóth Zoltán: A gyógyító neveléstudomány egysége.*

1933 január 21-i felolvasó ülésünkön *Weszely Ödön* elnökölt. Előadást tartott: 1. *Nemesné Müller Márta Beszámoló a nizzai új nevelési kongresszusról,* 2. *Lux Gyula Az idegen nyelvi szótanulás nyelvlelektani vizsgálata* címmel.

Friml Aladár elnöklése alatt 1933 február 18-án tartott felolvasó ülésünk tárgysorozata ez volt: 1. *Vincze Frigyes: Felsőkereskedelmi iskolánk és Eötvös József báró reformtervei.* (Székfoglaló.) 2. *Kovács Rezső: A tanulóiifjúság lélekrajzi megfigyelése a testgyakorlati órákban.*

1933 március 18-i felolvasó ülésünkön *Kornis Gyula*, utóbb *Friml Aladár* elnökölt és két előadás hangzott el. 1. *Kiss József: Montaigne Mihály.* (Emlékezés születésének négy százados évfordulóján.) 2. *Radák Olga: Korunk nevelésének főbb problémái.* (Székfoglaló.)